

Sääksirengastaja Pentti Alho - kuusivuosisikymmentä Itä-Hämeen metsissä ja Päijänteellä

Sirpa Rautiainen

Lahtelainen Pentti Alho aloitti biologian opiskelun Helsingin yliopistossa 1959, mutta vaihtoi opiskelut arkkitehtialaan kolmen vuoden jälkeen. Sisätyöt eivät kuitenkaan kiinnostaneet kesäisin ja hän pestautui kantosiipialus Tehille, joka liikennöi Päijänteellä Lahti-Jyväskylä -väliä. Tehillä hän viihtyi kansimiehenä ja ”jokapaikan höylänä” koko opiskeluaikansa ja löysi vaimonsakin Tehin reitin varrelta. Alho keksi myös toisen tavan pysyä luonnossa. Sitä lajia hän on harrastanut yli 60 vuotta ja jatkaa edelleen.

Kuvat: Pentti Alho Hartolan Jääsjärven Nautsalon sääksenpesällä rengastamassa vuonna 1977.

Alho on rengastanut 1960-luvulta lähtien yli 1 600 sääksenpoikasta pääosin eteläisessä Suomessa. Hän tuntee hyvin Itä-Hämeen ja Päijänteen sääksien pesät ja pesinnät. Alkuvuosina rengastajat olivat hyvin harvassa ja Penttikin kiersi laajoja metsätaipaleita Lahdesta käsin. Reviirit ulottuivat ”eteläpuolella Pornaisiin ja pohjoisessa Ristiselälle, Tuulos oli länsirajana ja Pyhäjärvi idässä”. Rengastuksia löytyy tosin tämän laajan alueen ulkopuoleltakin.

Sääkset pesivät 1970-luvulle saakka pitkien korpivaellusten takana. Silloin ei pesien etsimiseen käytetty veneitä, vain jokunen pesä tunnettiin Päijänteen suurimmista saarista. Alholla oli kesäisenä tukikohtana vuokramökki Päijänteen Jorosaassa, Iso Jänissaaren eteläpuolella. Rengastusten lisäksi sääksille piti tehdä ja kuljettaa tekopesiä. Tekopesien rakentaminen alkoi toden teolla vuonna 1972 valtakunnallisen sääksi-projektin myötä.

”Jotkut puut ovat kamalia!” sanoo Pentti tarkoittaen niihin kiipeämisen mahdottomuutta. Yksi sellainen oli Sysmän Päijätsalon näkötornin viereinen sääksen pesäkuusi, johon ei kukaan pystynyt kiipeämään. Sellaisen tarinan Penttikin on kuullut, että Päijätsalon näkötorinissa olisi joskus sääksi pesinyt. Pesintä on ollut siis ainakin aivan näkötorin vieressä. Toinen pahapaikka oli Padasjoen Arrakosken kolmiomittaustorni yli-ikäisenä. Viimeisellä kerralla mukana ollut vaimo yritti kieltää kiipeämisen vaappuvaan torniin vedoten, ettei tahtonut jäädä vielä leskeksi. Pentti koki, että se kuitenkin pysyy pystyssä, vaikka tuuli tornia heiluttelikin eivätkä tikkaiden naulat kaikilta osin olleet paikoillaan. Kun hän oli kiivennyt heiluvaan torniin ylös saakka, hän huomasi, että rengaspussi oli unohtunut alas. Ei muuta kuin laskeutuminen ja uudelleen ylös rengaspussin kanssa. Nekin poikaset tuli rengastettua, eikä Pentille käynyt huonosti.

Rengastusreissuja hän teki useimmiten hämeenkoskelaisen opettaja Erkki Jaanun kanssa. Sääksien rengastuksesta jatkettiin keväällä, kun koskikarat oli rengastettu. Usein tarvittiin telttä mukana reissulle.

perustuu Pentti Alhon haastatteluihin 12.2.2019 ja 8.3.2019